

Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-440/14 P

National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Αναίρεση — Περιοριστικά μέτρα κατά της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν — Κατάλογος προσώπων και οντοτήτων έναντι των οποίων εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων — Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 945/2012 — Νομική βάση — Κριτήριο αντλούμενο από την υλική, υλικοτεχνική ή οικονομική στήριξη της Ιρανικής Κυβερνήσεως»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 1ης Μαρτίου 2016

1. Πράξεις των οργάνων — Αιτιολογία — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Περιεχόμενο — Κανονισμός που καθιστά δυνατή την επιβολή περιοριστικών μέτρων — Υποχρέωση μνείας της νομικής μορφής των πράξεων που δύναται να θεσπιστούν — Δεν υφίσταται

(Άρθρο 296 ΣΛΕΕ· κανονισμός 267/2012 του Συμβουλίου, άρθρο 46 § 2)

2. Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν — Δέσμευση κεφαλαίων ατόμων, οντοτήτων ή φορέων που συμμετέχουν ή παρέχουν στήριξη στη διάδοση των πυρηνικών όπλων — Εξουσία του Συμβουλίου, όσον αφορά περιοριστικά μέτρα βασιζόμενα στο άρθρο 215 ΣΛΕΕ, να κάνει χρήση της διαδικασίας του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ

(Άρθρα 215 ΣΛΕΕ και 291 ΣΛΕΕ)

3. Θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Άσκηση των αρμοδιοτήτων — Εκτελεστικές αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Επιτροπή ή στο Συμβούλιο για την έκδοση εκτελεστικών πράξεων — Εκτέλεση — Έννοια — Έκδοση πράξεων ατομικού περιεχομένου — Εμπίπτουν

(Άρθρο 291 § 2 ΣΛΕΕ)

4. Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν — Νομική βάση — Περιοριστικά μέτρα τα οποία επιβάλλονται βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 291 ΣΛΕΕ — Διάκριση μεταξύ των δύο διαδικασιών — Η επιβολή μέτρων στο πλαίσιο του άρθρου 291 ΣΛΕΕ δεν προϋποθέτει κοινή πρόταση εκ μέρους του Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης και της Επιτροπής — Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισεως — Δεν υφίσταται

(Άρθρα 215 ΣΛΕΕ, 263, εδ. 4, ΣΛΕΕ και 291 § 2 ΣΛΕΕ)

5. *Πράξεις των οργάνων — Κανονισμοί — Κανονισμός που αφορά τη λήψη περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν — Αρμοδιότητες εκτελέσεως που επιφυλάσσονται υπέρ του Συμβουλίου — Επιτρέπεται — Προϋποθέσεις — Ειδικές και αιτιολογημένες περιπτώσεις*

(Άρθρα 291 § 2 ΣΛΕΕ και 296 ΣΛΕΕ· απόφαση 2010/413/ΚΕΙΠΑ του Συμβουλίου· κανονισμός 267/2012 του Συμβουλίου, άρθρο 23 §§ 2 και 3)

6. *Πράξεις των οργάνων — Αιτιολογία — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Περιεχόμενο — Υποχρέωση μνείας της νομικής βάσεως — Δεν υφίσταται, σε περίπτωση που προσδιορίζεται βάσει άλλων στοιχείων*

(Άρθρο 296 ΣΛΕΕ)

7. *Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν — Δέσμευση κεφαλαίων ατόμων, οντοτήτων ή φορέων που συμμετέχουν ή παρέχουν στήριξη στη διάδοση των πυρηνικών όπλων — Μέτρα τα οποία επιβάλλονται στο πλαίσιο εκτελεστικής εξουσίας — Ερμηνεία της εκτελεστικής πράξεως σύμφωνα με τη βασική πράξη — Συνεκτίμηση του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η επίμαχη ρύθμιση*

(Άρθρα 215 § 2 ΣΛΕΕ· κανονισμός 267/2012 του Συμβουλίου)

1. Καίτοι στο προοίμιο κανονισμού σχετικά με την επιβολή περιοριστικών μέτρων πρέπει να επισημαίνεται σαφώς η νομική βάση η οποία επιτρέπει στο αρμόδιο θεσμικό όργανο να θεσπίσει περιοριστικά μέτρα εις βάρος προσώπου ή οντότητας, εντούτοις δεν είναι αναγκαίο να προσδιορίζεται, στη διάταξη η οποία αναφέρεται ως νομική βάση, η νομική μορφή των πράξεων που δύναται να θεσπιστούν βάσει αυτής, προκειμένου η μνεία της ως άνω διατάξεως να συνιστά επαρκή αιτιολογία της νομικής βάσεως του ως άνω κανονισμού.

(βλ. σκέψη 19)

2. Από το γράμμα του άρθρου 215 ΣΛΕΕ προκύπτει ότι η διάταξη αυτή δεν αντιτίθεται στην ανάθεση με κανονισμό εκδοθέντα βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή ή στο Συμβούλιο υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, στην περίπτωση που απαιτείται η θέσπιση ενιαίων προϋποθέσεων εκτελέσεως ορισμένων περιοριστικών μέτρων που προβλέπει ο κανονισμός αυτός. Ειδικότερα, δεν συνάγεται από το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ ότι τα ατομικά περιοριστικά μέτρα που επιβάλλονται σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ομάδες ή μη κρατικές οντότητες πρέπει οπωσδήποτε να θεσπίζονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 215, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και ότι δεν μπορούν να θεσπιστούν βάσει του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Εξάλλου, καμία διάταξη της Συνθήκης ΛΕΕ δεν προβλέπει ότι το έκτο μέρος αυτής, το οποίο περιλαμβάνει τις θεσμικές και δημοσιονομικές διατάξεις, δεν δύναται να εφαρμοστεί επί περιοριστικών μέτρων. Κατά συνέπεια, η χρήση του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ δεν αποκλείεται, καθόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.

(βλ. σκέψεις 34, 35)

3. Η έννοια της «εκτελέσεως» κατά το άρθρο 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ περιέχει τόσο την κατάρτιση εκτελεστικών κανόνων όσο και την εφαρμογή των κανόνων στις κατ' ιδίαν περιπτώσεις μέσω πράξεων ατομικού περιεχομένου.

(βλ. σκέψη 36)

4. Κάθε εγγραφή σε κατάλογο προσώπων ή οντοτήτων έναντι των οποίων επιβάλλονται περιοριστικά μέτρα, είτε βασίζεται στο άρθρο 215 ΣΛΕΕ είτε στο άρθρο 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι έχει σημαντικές αρνητικές συνέπειες στις ελευθερίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα του οικείου προσώπου ή της οικείας οντότητας, ανοίγει για το εν λόγω πρόσωπο ή την οντότητα, καθόσον ως προς αυτό συνιστά ατομική απόφαση, την οδό της προσφυγής ενώπιον του δικαστή της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προκειμένου, μεταξύ άλλων, να εξακριβωθεί η συμβατότητα της ατομικής αυτής αποφάσεως προς τα γενικά κριτήρια εγγραφής που ορίζονται στη βασική πράξη.

Εξάλλου, η υφιστάμενη διαφορά μεταξύ της διαδικασίας του άρθρου 215 ΣΛΕΕ και εκείνης του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ απηχεί τη βούληση δημιουργίας διακρίσεως, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, μεταξύ της βασικής πράξεως και εκτελεστικής πράξεως στον τομέα των περιοριστικών μέτρων. Σε αυτό το πλαίσιο, η απαίτηση του άρθρου 215, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ περί κοινής προτάσεως του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και της Επιτροπής συνιστά εγγενή προϋπόθεση της διαδικασίας που προβλέπει η διάταξη αυτή, και όχι διαδικαστική εγγύηση η οποία θα έπρεπε να αναγνωρισθεί εν γένει σε κάθε πρόσωπο ή οντότητα που εγγράφεται σε κατάλογο περιοριστικών μέτρων, όποια κι αν είναι η βάση της εγγραφής αυτής. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι, στο πλαίσιο ασκήσεως εκτελεστικής αρμοδιότητας βασιζόμενης στο άρθρο 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, η επιβολή περιοριστικών μέτρων δεν προϋποθέτει, εν αντιθέσει προς όσα ισχύουν στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 215, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, την υποβολή σχετικής κοινής προτάσεως δεν μπορεί να εκληφθεί ως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως όσον αφορά το ζήτημα της εγγραφής σε τέτοιο κατάλογο.

(βλ. σκέψεις 44, 45)

5. Η ανάγκη συνεκτικότητας, συντονισμού και ταχύτητας κατά την επιβολή μέτρων δεσμεύσεως κεφαλαίων δικαιολογούν το να εκλαμβάνονται ως ειδικές περιπτώσεις, κατά την έννοια του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, οι πράξεις περί εγγραφής οι οποίες εκδίδονται βάσει της Συνθήκης ΛΕΕ ταυτοχρόνως προς τις πράξεις εγγραφής οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, με αποτέλεσμα να δικαιολογείται παρέκκλιση από την αρχή κατά την οποία η αρμοδιότητα αυτή ανήκει κατά κανόνα στην Επιτροπή. Επομένως, το Συμβούλιο μπορούσε νομίμως να κρατήσει την εκτελεστική αρμοδιότητα.

Εξάλλου, όσον αφορά την προϋπόθεση περί δικαιολογήσεως της αναθέσεως αρμοδιότητας στο Συμβούλιο, η επίμαχη πράξη πρέπει να θεωρηθεί δεόντως δικαιολογημένη, κατά το άρθρο 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, οσάκις, λαμβανομένης υπόψη της ρήτρας αναθέσεως της εκτελεστικής αρμοδιότητας στο Συμβούλιο και της δικαιολογήσεώς της στους προγενέστερους της επίμαχης πράξεως κανονισμούς, η ύπαρξη της εν λόγω αρμοδιότητας του Συμβουλίου δύναται να είναι γνωστή ως στοιχείο του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε η επίμαχη πράξη.

(βλ. σκέψεις 56, 58, 60, 64)

6. Η παράλειψη αναφοράς σε συγκεκριμένη διάταξη της Συνθήκης ΛΕΕ στην αιτιολογία μιας πράξεως δεν είναι δυνατό να συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια, όταν η νομική βάση της πράξεως αυτής μπορεί να καθορισθεί βάσει άλλων στοιχείων της ως άνω πράξεως.

(βλ. σκέψη 66)

7. Κανονισμός ο οποίος επιβάλλει περιοριστικά μέτρα κατά του Ιράν πρέπει να ερμηνεύεται όχι μόνο υπό το πρίσμα της λαμβανόμενης στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας αποφάσεως που αναφέρεται στο άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, αλλά επίσης εντός του ιστορικού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η νομοθεσία που θεσπίζει η Ένωση και στην οποία έρχεται

να προστεθεί ο κανονισμός αυτός. Το ίδιο ισχύει και για απόφαση η οποία λαμβάνεται στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται.

(βλ. σκέψη 78)